

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži **manj** za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.623.

Zavezništvo z Romunijo.

Nikdar ni bilo dosti vredno to zavezništvo, v zadnjem času pa izgublja to zavezništvo sploh vsak zmisel. To je menda hotel poudariti tudi gospod Duca, ko je sklical sestanek Male antante v Temešvar. Kot prva je vkorakala v to mesto jugoslovenska vojska in nacionalne, gospodarske ter historične pravice Jugoslovenov do tega mesta so vsaj tako velike kot rumunske. Vseeno, Temešvar je bil prisojen Rumunski in naša vojska se je morala iz Temešvara umakniti. Rumunski petrolej je pa več zalegel ko vse helakombe srbskih vojnih žrtev. Če je kljub temu pozval g. Duca dr. Ninčiča ravno v Temešvar, potem je s tem pač hotel reči, da Mala antanta ne velja več dosti, ker drugače si pač ne bi dovolil te netaktičnosti.

Mala antanta je bila ustanovljena proti Madjarski. To je bila njena pozitivna vez in še ta vez je danes menda že napol pretrgana. Vsaj zadnje rumunske volitve bi to dokazovale. Vse struanke brez izjeme, od desničarskega generala Avarasca pa do levičarskih zaranistov in socialistov so se zvezale proti vladni liberalni stranki, samo ena stranka je bila izjema. Bila je to stranka madjarskih nacionalistov in iredentistov, ki so sklenili pakt z rumunsko liberalno stranko in si čez drn in strm za vlado g. Bratianna.

Francoski list »L'Imparial Français« pa sporoča še drugo zanimivo dejstvo. Ko se je mudil grof Bethlen koncem leta 1925 na svojem veleposestvu na Sedmograškem na lovu, ga je obiskal njegov sorodnik Moszoni. Ta je sedaj rumunski državljani in se je kot tak prekrstil v Mocionija. Na rumunskem dvoru je silno dobro zapisan in je tudi v najožjih stikih z vladno stranko. Ni pa bil Mocionij sam, ko je obiskal Bethlena in bil pri njem par dni gost, jemveč z njim so bili tudi številni drugi rumunski velikaši in vsem na čelu grof Styrbei, ki velja kot najvplivnejši zaupnik Bratianna. Francoski list pravi, da se je tedaj sklenilo dati rumunski zunanji politiki novo smer. Skupen odpor proti sovjetom naj zveže rumunsko in madjarsko zunanjo politiko. Tej novi smeri rumunske zunanje politike pa se je uprl princ Karol, ki se je bal, da bi vsled tega naraslo panslavistično gibanje. V Londonu je nato skušal princ Karol prepričati angleške diplomate o škodljivosti take politike. Toda to se mu ni posrečilo, ker je za Anglijo dobrodošla vsaka politika, ki je proti Rusiji.

Edina pozitivna plat našega zavezništva z Rumunijo je bila skupen interes proti zavojevalnim namenom Madjarske. Sedaj je tudi ta edina vez padla in Rumunsko se sporazumeva z Madjarsko. Vse negativne strani zavezništva z Rumunijo pa so ostale. Predvsem nasprotje z Rusijo, s katero jugoslovenski narod ne more in noče imeti nobenega nasprotja.

Toda o Rusiji naša vlada noče ničesar skhati, pač pa o Italiji, Grški in Rumuniji. In vendar nismo imeli ne mi in ne Srbi nikdar dobrih izkušenj s temi sedelci. Vseeno sklepamo z njimi prijateljstva in zavezništva. Bo v resnici za naše zaveznike v kratkem veljal pregovor, da čuvaj nas Bog pred zavezniki, ker pred sovražniki se bomo že sami.

MAKSIMOVIC OBOLEL.

Beograd, 15. marca. Notranji minister Boža Maksimović je lahko obolel in že dva dni ni zapustil postelje. V ministristvu za notranje zadeve se dela na redukciji uradništva ter se pripravljajo ukazi o postavitvi nekaterih velikih županov in srezkih poglavarjev. Ta ukaz

Kriza Zveze narodov še ni rešena.

Zeneva, 15. marca. (Izvirno.) Situacija je v svojih temeljih še popolnoma nejasna.

V soboto zvečer je bilo na tajni seji Sveta sklenjeno, da pride v terek pred plenem Zveze narodov vprašanje vstopa Nemčije v Zvezo. Če pa pride tedaj tudi do rešitve, je le malo upanja. Po pravih Zveze mora biti namreč vsako vprašanje rešeno najprej v Svetu in šele potem sklepa o njem plenum Zveze. Če se torej do torka ne doseže sporazum v Svetu in če do tedaj Nemčija na sa sporazum ne pristane, potem ne preostane nič drugega, ko da skupščina Zveze narodov izvoli komisijo, ki mora vsa sporna vprašanja proučiti ter predložiti svoj poročila in predloge prihodnji skupščini Zveze narodov. Zadedanje Zveze narodov bi se v tem slučaju prelozilo na jesen.

Kakor je rečeno, upanje da pride do sporazuma, je le majhno. Treba je rešiti ne samo vprašanje stopa Nemčije v Zvezo, temveč tudi kandidature Španije, Brazilije in Poljske v Svet Zveze narodov. Ker vztrajajo Nemci na svojem stališču in ker je Briand že izjavil, da je šel do skrajne meje popustljivosti, je upanje, da se najde kompromis ali vsaj modus vivendi, zelo majhno.

Da bi se prišlo do sporazuma, se zlasti trudita dr. Beneš in baron Išii. V zavezniških krogih se zelo ostro komentira stališče Nemčije, ki da je slavila nesprejemljive pogoje. Vsled tega da je tudi Svet Zveze upravičen slaviti svoje pogoje. Splošno pa se kritikuje, da je bilo vse premalo pripravljeno in da je v tem glavni vzrok sedanjih težkoč. Ne govori se pa več o krizi Lige narodov, ker so vsi zavezniki trdno odločeni, da do te krize ne pride.

V soboto zvečer je sprejel nemški zunanji minister Stresemann novinarje ter jim dal daljši interview. V njem se jim je pritožil, da se zahteva od Nemčije, naj različen izjave, še predno je sprejela kot član Zveze. V Locarnu je bilo Nemčiji obljubljeno, da bo takoj sprejeta, kakor hitro se prijavi, sedaj pa se ji stavijo vedno nove zapreke in stvar se po nepotrebnem zavlačuje že osem dni.

Zvečer sta podala novinarjem svoje izjave tudi Briand in Vandervelde, ki sta naglašala, da so šli zavezniki do skrajne meje popustljivosti.

Še vedno pa se nadaljujejo tajne seje Sveta in ravnetako tudi privatni razgovori med posameznimi člani delegacij. Zato vse upanje še ni izginito, toda pesimizem prevladuje.

Seja skupščine.

OBŠIREN EKSPOZE POŠTNEGA MINISTRSTVA.

Beograd, 15. marca. Včeraj se je ves dan vodila debata o proračunu ministristva pošte in telegrafa. Debato je otvoril minister pošte in telegrafa dr. Benjamin Superina s prav obširnim ekspozicijem o stanju poštne ustanove.

V načrtu proračuna je izkazan suficit 26.192.605 dinarjev. Finančni odbor je reduciral proračun za 50.714.107 dinarjev. V naši državi je v celem 908 državnih pošt, 1428 občinskih, 840 kontraktualnih in 439 poštne agencij. Vprašanje nedržavnih pošt in poštarjev je pereče vprašanje, ki ga je treba v interesu same službe in poštarjev rešiti še prej, ko bo sprejet edinstven zakon za celo državo.

Tiskanje znamk v inozemstvu bi mnogo veljalo, zato smo ustanovili državno markarnico in tiskanje je tako mnogo cenejše. Nove poštno znamke so bile dane v promet 25. januarja t. l.

Takse so se od ujedinitvenja dalje neprestano zvišavale. Minister si hoče prizadevati, da pristojbine zniža. V tem pogledu smo mi na 54 mestu, kar pomeni, da je še 53 držav, v katerih so poštno pristojbine višje ko pri nas. V mednarodnem prometu je že dr. Superina ekvivaliral zlati frank, to je znižal že razmerje zlatega franka od 1 : 15 na 1 : 11.

Naš poštni promet se vrši po suhozemskih potih, z železnicami, s parobrodin in z aeroplani. Po suhozemskih potih se vrši promet na 658 poštne progah v dolžini 5747 km s pešaki, a na 48 poštne progah v dolžini 1019 km s tovornimi konji, na 519 poštne progah v dolžini 5717 km s poštne vozovi in na 39 progah v dolžini 2521 km z državnimi avtomobili. In nazadnje na 23 progah v dolžini 673 km s privatnimi avtomobili. Poštni promet se torej vrši vsega skupaj na 1287 poštne progah v dolžini 15.877 kilometrov.

Ambulantnih pošt imamo 116 v dolžini 18.356 km, poštne vagonov pa imamo 320. Železniških prog, na katerih se pošta prevaža z železniškim osebjem, imamo 89 v dolžini 5868 km. V letu 1924 se je uvozilo v našo državo, oziroma je bilo prevoženo skozi našo državo skupno

852.602 zavojev, izvozilo pa se je 207.766 zavojev. Statistika za leto 1925 še ni zaključena, a bo število tranzitnih in uvoženih paketov presegalo 1 milijardo 325 tisoč paketov.

V letih od 1919 do 1922 je bilo v naši državi otvorenih 318 novih pošt, podražavljenih pa jih je bilo 151. Država je kupila 10 zgradb, mnogo stavbišč in je izvršila precej prezidav in dozidav.

Kar se tiče telegrafskega in telefonskega prometa, je bilo ob času ujedinitvenja 14.371 km telegrafskih prog s 40.567 kilometrov žice in telefonskih prog 9819 km z 58.228 km žice. Danes imamo telegrafskih prog medkrajevne mreže v celi državi 20.219 km s 74.947 km žice. Stanje telefonskih prog med krajevne mreže je danes 14.904 km z 72.201 km žice. Ako k temu prištejemo krajevno telefonsko omrežje 4730 km s 40.640 km žice, dobimo skupno število telegrafskih in telefonskih prog 39.853 km s 187.788 kilometrov žice. Podcentral imamo 265, sporednih aparatov 7990 in naročniških aparatov, ki so v uporabi, 22.279.

Radiopostaje imamo štiri, radiofon-skih amaterjev 1300.

V teku prihodnjega proračunskega leta se bodo izvršila ta-le dela: položili se bodo novi telefonski kabli na progi Beograd — Zagreb — Ljubljana — Skopje. V Zagrebu, Ljubljani in Novem Sadu se bodo instalirale avtomatične centrale, ko dospe material na račun reparacij. Razširilo se bo omrežje telefonske kanalizacije v Beogradu in Zagrebu. Uredila se bo telefonska centrala na Sušaku in v Somboru. Nadalje se bo napravil nov telefonski vod Beograd — Subotica, Beograd — Sarajevo in Sarajevo — Zagreb. Zgradila se bo nova telefonska proga ob železniški progi Zagreb — Split, Zagreb — Koprivnica in Zagreb — Osijek. Posebna pozornost se bo posvečala temu, da občine dobe telefone.

Nato so še govorili Agatonović, Škoberne, dr. Lukinić, Kokanović in Kurbegović. Ob 8. uri zvečer je bil proračun ministristva pošte in telegrafa sprejet z večino glasov.

Velik Radičev shod na slovensko hrvatski meji.

Včeraj, v nedeljo 14. t. m. se je pokrajina okoli goraje Kolpe odela v slavnostno odejo. Z vseh strani so že na vsegodaj prihajali vozovi in pešci v Metliko, oziroma Jurjevski brod, kjer se je vršil velik shod HSS in ZKL in kamor je prišel tudi kot govornik prosvetni minister Stjepan Radić.

K sprejemu ministra Radića na kolodvoru ob pol 11. uri v Metliki se je zbralo nad 1000 kmetov, Slovencev in Hrvatov. Ko je nestrpno pričakovani vlak končno je prišel, je zaigrala godba in na peron je sstopil Stjepan Radić v spremstvu nar. poslancev Ivana Puelja in dr. Sibenika. V imenu krajevnega odbora HSS v Jurjevskem brodu ga je pozdravil predsednik Hlačar, dalje ing. Vuk in v imenu slovenskega kmetijskega ljudstva tajnik ZKL Marinko. Radić se je nato zahvalil vsem govornikom ter narodu za lepi sprejem. Povdaril je važnost podrobnega organizacijskega dela med ljudstvom, ki ga edino more usposobiti za prevzem oblasti in vlade. Velika je važnost sodelovanja HSS v vladi. Na podlagi sporazuma med Hrvatimi in Srbi nastaja možnost širšega sporazuma med vsemi Jugoslavlani z Bolgari vred. Nato se je podal Radić v koleselj ter se skupno s posl. Pueljem napotil ob spremljanju ogromne večšočlave množice seljakov, dveh godb in konjenice na shod v vas Jurjevski brod na hrvatski strani Kolpe.

Shoda se je udeležilo preko 7000 poslušalcev, deloma tudi v narodnih nošah, zlasti žensk v belih krilih, tako tipičnih za Belokrajino. Za veliko zanimanje, ki je vladalo za shod, pričča tudi, da so poleg ljubljanskih dnevnikov poslali tudi vsi uglednejši časopisi v državi svoje izvestitelje na shod.

Shod je otvoril predsednik okr. org. HSS seljak Petar Jovica, ki ob burnih živovzklikih pozdravi min. Radića, ki takoj nato povzame besedo:

GOVOR ST. RADIĆA.

Hrvatski in slovenski narod! Slišali ste že gotovo o Liku. Tam je narod zelo bister in moder, zlasti starke so modre.

Neki general je vprašal staro Ličanko, kako je kaj. »Zlo je,« odgovori starka, »krivice so velike!« »Kako to?« Starka je odgovorila: »Car ni slab, ali cariči so slabi!« S tem je mislila vse, ki vladajo, pa tudi ministre. To vam povem, ne zato, ker sem sam minister, nego zato, da boste vedeli, da tudi jaz ne morem vsega urediti v enem dnevu. Štiri mesece sem minister in sem našel vse v neredu.

V Dalmaciji sem del napraviti seznam vseh onih učiteljev, ki so obnemeli tudi občinski komisariji. Ali eno, ali drugo! Ker je učitelj komisar, ga bom odstranil! Učitelj je izučen za šolo, on pa se podaja na stranpot in ljudi muči, preganja in batina. Tako je tudi z drugimi uradi!

Le eno trdo mesto v postelji zadostuje, da ne moreš spati, ako te čevljev le po enem koncu žuli, ga ne moreš nositi. Dovolj je le ena ničvrednost za vznemirjenje. Obstojte ničvredni uradniki, ničvredneži pa so tudi med vami, ker ne javite takih slučajev.

Mnoga preganjanja so sedaj sicer izginita. Manj je slučajev preganjanja radi žalitve kralja. V borbi za republiko smo se ostro borili proti kralju, ali žalili ga nismo nikoli. Sedaj obtožb razžaljenja kralja ni, ne zato, ker se to ne dogaja več, nego zato, ker žandarji ne obtožijo za vsako malenkost.

Krivične so tudi globe, ki jih mora narod plačevati. Za vsako malenkost globa, globa in zopet globa.

Ni treba uradnikom veliko šole, da uničijo ubogi narod.

Vendar je sedanjost prijaznejša od preteklosti. Poprej ni bilo obče vojne dolžnosti, ne splošne davčne dolžnosti, ne šolske dolžnosti, in ne splošne volilne pravice.

Vem, da je težko iti k vojakom. Pri Turkih pa kristjan ni smel k vojakom, kristjanje pa so po evropskih konferencah prosili, naj jim za boga izposlušajo to pravico, da ne bodo tuji vojaki klali nemo-hamedamsko prebivalstvo in jim ne bo treba plačevati harač. Vojska mora služiti nam, narodu. Vojska je le oborožen del naroda, nikdar ne sme biti izven naroda. Vedno moramo biti pripravljani, da nam kdo ne ugrabi niti kosčka naše zemlje. Varovati moramo tudi morje in Dunav, naša narodna pljuča.

Prej so ljudje jokali, ako je šel sin k vojakom, smatrali so ga že mrtvim. Danes tega ni. Stremeti moramo za tem, da bodo Slovenci služili v Sloveniji in Hrvati v Hrvatski. Imamo eno, enotno narodno vojsko, ki je srbska, hrvatska in slovenska vojska in ni last ene ali druge stranke. V demokratični državi ni nikdar vojska proti narodu.

Poprej je za vojsko narod plačeval, ki ni

služil v vojski, sedaj plačujejo vsi in celo duhovniki, ki niso nikdar nikoli nič plačevali.

Glede davčne dolžnosti zahtevamo, da si narod sam izbere davčne poverjenike. Dosedaj se nam je posrežilo, da izbere narod v volilne komisije svoje poverjenike, finančni minister pa imenuje 3 in kom. predsednika. Zahtevamo bomo 5 narodnih poverjenikov v davčnih komisijah.

Pri davčnih ocenitvah so batinaši pogosto skušali z velikimi davki pol. nasprotnika gospodarsko uničiti.

Na vladi nisem v svojem imenu, nego v vašem, nisem sam svoj minister, nego vaš. Moja skrb je predvsem dvigniti male šole, ki so zelo važne za duševno življenje. Včasih je kmet verjel le praznovestno, danes pa debatira o politiki in gospodarstvu. Seljak ima tehnično v duši, da tehta in pretehta svo politiko tako, kot kdo drugi z razumom. Z majhnim znanjem smo ustvarili veliko organizacijo. Naša deca se mora v šoli otresti vsega strahu pred gospodo.

Država je naša — risali so me, kako mi daje Pašić ministriški stol — ali to je bil stol hrvatskega naroda. Samo, da mi da Bog zdravje in srečo, bom preuredil šole tako, — pa če prav bo razna gospoda cvilila, — da se bo vsak dijak moral naučiti kake obrti, da se prepriča na ta način raznim izprijenim dijakom potepuštvo in batinaštvo.

Gospoda ovira naše delo, ali oni, ki so vam sedeli na vratu in pili kri, so propadali.

Velika pridobitev je tudi splošna volilna pravica. Še včeraj sta imela le dva, trije volilno pravico, danes jo imajo vsi moški, in ne bo dolgo, ko jo bodo imele tudi žene.

Mož mora uvesti v svojo družino ustavni duh. Jaz sem v svoji družini nekaj zunajni minister, žena pa notranji. Nikdar ne sme mož udariti ženo, ki mu je rodila otroke.

Splošna vojna obveznost, šolska in davčna dolžnost ter splošna volilna pravica morejo napraviti narod bogat.

Ko moliš očenaš, že izgovarjaš program HSS.

Poprej smo se borili s Srbi. Do sporazuma je prišlo, ker sem spoznal, da lahko kličem »živel kralj« in »živela monarhija«, če je sporazum tu v duhu kmečkoga prava.

Sporazum s Srbi se bo še dalje izvajal po našem divnem geslu:

»Vera u Boga i seljačka sloga!«

Burni živio-klici tiščoglave kmetске množice so potrdili gospodarsko izvajanje.

GOVOR IVANA PUCLJA.

Kot ni meje med Slovenci in Hrvati radi enakega načina življenja, enake duše, enakih gospodarskih pogojev in enakih kulturnih razmer, tako je ne sme biti tudi v politiki.

Hrvatje so si ustvarili lastno, ne importirano politiko. Zakaj je dr. Korošec zapustil Radića, tega Radić sam ne ve, — razen če si misli najhujše. Ko je leta 1924 dobil po Radićevi zahtevi 4 ministarstva, takrat pa Radić seveda ni bil »izdajca«.

Po znanem govoru Pavla Radića, ki se ga

mora veseliti vsak Hrvat in Slovenec, je obrnil Korošec hrbet in šel v Hrvatsko Radića — obrekovati. Mi pa smo prišli k Radiću še takrat, ko je bil še jetnik. Le potom koristnega in stvarnega dela kaj dosežemo.

Proračun je boljši kot so prejšnji, ali še vedno ni dober. Pri proračunski debati sem povedal par besed na račun onih politikov, ki so proti sporazumu. Ne Trumbić, ne dr. Korošec in ne Spaho, nimajo prav, da igrajo vlogo tožitelja in se izgublajo v brezplodni kritiki.

V Beli krajini je po mnenju g. Puclja najlepši prehod iz Hrvatske v Slovenijo v političnem smislu.

Temperamentni Pucljev govor je žel mnogo odobravanja. Za Pucljem je nastopil poslanec tega okrožja dr. Šibenik.

Nato pa je ponovno prevzel besedo Stjepan Radić.

Predno se razidemo, naj vam povem še nekaj stvari, o katerih piše časopisje.

Prvo vprašanje je, kaj bo delal parlament do 1. avgusta?

Nekateri komodni gosposki poslanci bi se hoteli radi katoliške in pravoslavne Velike noči kar raziti. Ali mi smo za delo. Pripravljenih imamo 10 zakonov, ki naj jih parlament sprejme. Eden teh zakonov je zakon o ukinitvi javnih notarjev pri zapuščinah, ker gre v tem slučaju skoro ves denar v žep advokata.

Ta vlada bo ostala tako dolgo, dokler drugi mislijo, da bo skoraj padla. Vlada se bo držala vsaj do 1. avgusta t. l.

Naše časopisje piše, da je Reka prodana Italijanom povodom prijateljskega pakta. Renica pa je ta: Naša država stremi, da stopi v zvezo z zapadnimi državami, Francija in tudi z Italijo. Hočemo si pridobiti garancije, da ne bo vojne nihče zašel. S tem bi se znižali stroški za vojno in stalež vojaštva bi se dal znižati na 50.000 do 80.000, toda ta naj bo dobro oborožena.

Potrebno pa je oborožiti narod, da je pripravljen sam, da se brani v vsakem slučaju.

Tudi eno leto vojaške dobe je preveč. 6 mesecev je dovolj zato, zlasti, ker je naš človek zelo spreten in se hitro nauči. To je politika, ki vodi k razoroževanju.

Časopisi, ki tako škodljivo pišejo o paktu z Italijo, bi se morali takoj ustaviti, redakterji pa poslati v Lepoglavo.

Klub HSS je enoten kot kaplja vina. Radikalni klub ni tak, dasi ni resnica, da je v njem 37 strank; vodje so složni.

Naša vlada je za mir, hočemo sporazum z Italijo, celo več, zvezo z Italijo. Sedaj se ustvarja nova Evropa in mi moramo biti praktični pacifisti.

Po končanem shodu se je vršil v tamkajšnji gostilni banket, ki so se ga udeležili prosvetni minister Stjepan Radić, narodni poslanec Ivan Puclj in dr. Šibenik, funkcionarji tamkajšnjih HSS organizacij in zastopniki časopisja. G. Radić je imel na banketu govor, s katerim je poveljeval misel seljačkih demokracij, g. minister je mnogo pozornosti posvetil tudi novinarjem.

Hrvatsko pismo.

Zagreb, 13. marca.

Tisti, ki so prorokovali popolni bankerot Hrvatske Seljačke stranke in osebnega prestiza njenega šefa, g. Stjepana Radića, že uvidevajo, da so postavili svoja pričakovanja na popolnoma napačno premiso. Predvsem je treba vedeti, da je hrvatska politična mentaliteta povsem drugačna od slovenske, razen tega so pa igrali v tej zadnji fazi »previranja« gotovi momenti, širji slovenski publiki morda neznani, prvenstveno vlogo.

Malkontentstva je povsod več ali manj. Lahko pa e reče, da je tega blaga skoro bilježnik in advokat poklicanega, prevzeti »narodni posao« v svoje roke. Dokler Stjepan Radić ni omogočil sedanja koalicijske vlade, v času torej, ko je bil svojo bitko za državnoopravne afirmacije, so bili mnogi nezadovoljni nad njegovo negativnostjo. Ni manjkalo nikjer, koder se govori hrvatski, nezadovoljne inteligence, ki je jedva pričakovala kakršnokoli odločitev. Seljak je čakal na »republiko« ravno tako potrpežljivo, kakor čaka danes na reparacije raznih »batinaških krivic. Toda inteligencija ni imela potrpljenja in to je bilo najjače netivo za frondiranje proti vseobčemu, narodnemu pokretu. Danes je situacija slična, kakor pred dobrim letom.

Danes so nezadovoljni razni inteligencijski krogi. In tarča njihove nezadovoljnosti je Radićev pozitivizem. Zastrupljeni potom stereotipno se ponavljajočih pamfletov v »Riječih«, verujejo mnogi sicer avtokritični ljudje v bajko o Radićevi nesposobnosti za pozitivno državniško ustvarjanje. Vedeti je treba, da so pridobili radikali, samostojni demokrati, demokrati in federalisti samo nezadovoljnije in pa ljudi, ki doslej sploh niso imeli nikake orientacije, ki pa jih je zmotila sistematična hajka proti Radiću. Medtem pa je na vasi mirno. Seljak se ne boji »gospodskih laž«, on mirno pričakuje onega dne, ko bo zopet stopil pred volilne skrinjice in zaupal svojo politiko preizkušnemu voditelju.

Nikjer ni prepad med rustikalnim in urbanskim človekom tako jasno zvejoč, kakor na Hrvatskem. Tam onstran Sotle še imata inteligent in kmet vsaj nekaj skupnih točk. Tu pa je nekdanja vlastelinsko-madžarska politika, čije nasledstvo so prevzele današnje meščanske hrvatske stranke, izklopala med obema bitima elementoma hrvatskega naroda tako globok prepad, da ga je mogoče premostiti le na ta način, da se en izmed njiju drugemu približa brez rezerve. To pa v dejanskem položaju ni mogoče. Meščanske stranke se borijo za svoje pozicije na sek u morda iz prosvetno-političnih razlogov, marveč radi volilnih kroglic. Ko so volitve končane, jih ne boli več glava zato, kar se dogaja na vasi. Je to fatalen nesporazum, ki ga mora plačevati hrvatski na-

rod, kakor vidimo prav dobro iz davne in bližnje preteklosti, z izgubo velikih moralnih in materijalnih vrednot.

Otdot izvira dejstvo, da še vedno životarijo frankovci v svojih političnih idilih. Samo radi tega se ugajajo cilindri federalističnih pravkov in samo radi tega sprejema brezbržna hrvatska inteligencija izmenjavajo republikanizma z monarhizmom. Tu je doktrina vse, realne činjenice pa skoro ne prihajajo v poštev. Meščanske stranke so si razdelile državno uradništvo, raznovrstnih panog državne uprave v svoje posebne interesne sfere. Železnica na primer je bila že od prevrata sem nekaka radikalna domena. In Pribičevićevi ljudje so otipavali palačo direktorije v Mihanovićevi ulici le z največjo pravdnostjo, da ne bi pokvarili karijere temu ali onemu skritemu pristaši. Na pošti so se uveljavljali zopet esdeasarji in tako je partizanstvo osrečilo vsako panogo državne uprave z neko posebnostjo. Čim jačji je bil pritisk partizanstva, tembolj je klonilo javno mnenje, saj je Zagreb po veliki večini le uradniško mesto. Ali se je potemtakem čuditi, da je bila smelost, voditi hrvatsko narodno politiko v smislu načelne neodvisnosti od takih kvarnih vplivov, le pri Hrvatski Seljački stranki?

In kmet je začutil, da bi bilo zelo napačno, če bi zapustil Radića in se zaupal frankovcem, federalistom, demokratom oziroma radikalom. Zdrav instinkt je zmagal in danes lahko rečemo, da je kriza »preokreta« na vasi že premagana. Vera v stabilnost kmetskega gibanja in njega aplikacije na zakonodajno je zmagala na vsej fronti. Tisti, ki tega ne verujejo, se bodo o tem lahko prepričali na dan parlamentarnih volitev. Hrvatska inteligencija je razbita na celo vrsto medsebojno se borečih (domkihotsko se borečih) političnih skupin, medtem pa se stiskajo seljaške vrste v novo falango. Preobrat Hrvatske seljaške stranke je bil nujen plod evolucionarnega stremjenja. Kakor je preživel svoje prerodne faze boljše vize in laški fašizem, tako jih preživlja sedaj hrvatski agrarizem: najjača komponenta v naši parlamentarni konstelaciji. Radikali so numerično jački, ali idejne šibkosti in notranje needinosti niso mogli doslej prikriti ob nobeni priliki. Radikalna stranka se bori z nezdravim dualizmom med plutokratsko-meščanskim nazorom in šumadijsko seljaško primitivnostjo. Ko bodo novi hrvatski uspehi vplivali na dviganje kmetске samozvesti v Srbiji, tedaj bo konec tega dualizma in pričeti novo poglavje političnega razvoja Srbije. To pa čuti instinktivno hrvatski »kumeke« (koliko nezdrave ironije leži v tej označbi, priljubljeni med hrvatsko inteligenco!) in zato je bodočnost agrarne misli na slovenskem jugu v krilu Hrvatske Seljačke stranke. —B.

Politične vesti

Na sobotni seji skupščine se je nadaljevala debata o proračunu železniškega ministarstva. Kot prvi je govoril zemljoradnik Vujić, ki je grajal, da se je peljal minister Pavle Radić v salonskem vozu v Prago, da je sedaj treba plačati Madjarski 30 kart I. razreda. Ostro je nastopil proti nedostatkom v železniškem ministarstvu tudi radikal Gavrilović. Ne gre, da država kupuje trboveljski premost, ko pa ima dovolj premosta v lastnih premostokopih. Zahteval je dalje, da se izdela natančen gradben načrt novih železnic. Gavrilović je končno grajal, da so železniške tarife previsoke. Na popoldanski seji je ostro kritikal železniško ministarstvo poslanec Kumandri. Železnica ne plačuje svojih dolgov v tujini. Naroča dela v tujini, ki bi jih lahko izvršila doma. Proračun ministra je pasiven samo vsled neredov, ki vladajo v ministarstvu. — Poslanec je odgovarjal nato minister Krsta Miletić. Obljubil je, da se bodo prevoznine znižale. Proge se bodo gradile po načrtu. Železnice so v dobrem stanju, kar dokazuje vedno večji promet. Dolgovi v tujini se plačujejo. Dohodek se bodo centralizirale, da se bodo mogle izvršiti večje nabave v tujini. (Zlata doba komisijam pride! Op. ured.) Tudi za ureditev pokojnih se bo skrbelo. Tudi tarife se bodo znižale. Enakih lepih obljub je dal minister še več. Po njegovem govoru je bil proračun železniškega ministarstva sprejet.

Opravičevanje g. Stojadinovića. V radikalnem klubu je poročal Stojadinović o »uspehi« svojega potovanja. Čas za potovanje je bil pravilno izbran, ker je pred tem bil dosežen že sporazum za odplačevanje dolgov Belgije in Italije. V vsem dolgujemo: Ameriki 83 milijonov dolarjev (preje se je stalno pisalo le o 66, op. ured.). Angliji 33 milijonov funtov in Franciji 1800 milijonov frankov. Ni res, da se ne bi dosegli uspehi, treba le počakati. — Bilo bi mnogo lažje, če bi dr. Stojadinović kaj povedal, kaj je dosegel, mesto da samo obljublja stvari, ki jih nikjer ni.

Bosanski radikali so po svojem ministru dr. Srskiću izjavili, da ne morejo odstopiti od svojih amandmanov, ki so jih zahtevali. — Poslanci izjavljajo, da bodo odkrito nastopili proti vladi, ako njih zahteve ne bodo sprejete.

Svedska se odreče svojega mesta v Svetu Zveze narodov. Po kompromisnem predlogu zaveznikov naj bi dobila Nemčija takoj stalno mesto v Svetu Zveze narodov, Poljska pa samo nestalno in to na ta način, da bi se ena država odpovedala svojemu mestu. Tako je bilo Poljski zahtevi ustreženo, obenem pa se ne bi razširil Svet Zveze narodov, kakor zahteva Nemčija. Nestalna mesta imajo sedaj Švedska, Španija, Brazilija in Urugvaj, Češkoslovaška in Belgija. Kakor poroča »Matine«, je izjavil švedski delegat Uden, da se Švedska odreče svojemu mestu v Svetu Zveze narodov, da se s tem prepreči kriza Zveze. Ta izjava je mahoma povrnila švedski vse simpatije, ki jih je zaradi svojega odločnega odklanjanja razširjenja Sveta Zveze narodov že izgubila. Če sedaj ne bi prišlo do kompromisa, potem pade vsa odgovornost edino na Nemčijo.

Izjava Brianda. Zastopnikom mednarodnega tiska je podal Briand sledečo izjavo: »Predložili smo Nemčiji kompromisni predlog in šli pri tem do skrajne točke popustljivosti. Nemčija naj bi dobila, kakor ji je bilo obljubljeno, stalno mesto v Svetu, katerega ji je Svet enodušno ponudil. Obenem pa se naj bi ustanovilo novo nestalno in volilno mesto, ki bi ga dobila Poljska. Na naše največje presenečenje pa ni bil ta predlog sprejet. Vodilni krogi Nemčije vztrajajo neomajno na svoji zahtevi, da se samo Nemčija sprejme v Svet Zveze narodov. Februarja 1925 smo z veseljem pozdravili miroljubne predloge Nemčije in radi smo se pogajali z Nemčijo in sklenili z njo Locarnski pakt. Vse pa kaže, da so preko Rena pozabili, pod kakšnimi pogoji smo bili pripravljani sprejeti Nemčijo v Zvezo narodov. Če smo Nemčiji obljubili stalno mesto v Svetu Zveze narodov in eventualno tudi dodelitev kakega kolonialnega mandata, tedaj se ne sme pozabiti, da se nismo nikdar obvezali za kršitev pravil Zveze narodov. Ta pravila priznavajo vsaki članici Zveze narodov pravico, da kandidira v Svet in da glasuje za vsakogar. Po današnji nemški odklonitvi našega kompromisnega predloga nam ne preostane nič drugega, ko da čakamo, da Nemci po globokem preudarku nedoglednih posledic definitivne odklonitve v zadnjem trenutku najdejo sami rešitev, ki je za nas sprejemljiva. To je vse. Dejstva govore dovolj jasno in nisem v stanju povedati vam, kaj se zgodi jutri.«

Ljudsko glasovanje za brezodškodninsko zaplembo premoženja bivših nemških vladarjev stalno narašča. V Berlinu se je vpisalo do dne 12. marca že 780.000 volilcev, ki zahtevajo tak zakon. Vpisovanje se vrši še do 17. t. m. Ker podpirajo socialistično-komunistični predlog tudi demokrati in krščanski socialisti, je skoraj gotovo, da bo tudi tozadnji zakon sprejet.

Mussolinijev tajnik Fasciolo je pobežnil z raznimi, od Mussolinija lastnoročno pisanimi in podpisanimi dokumenti v tujino. Pred tem pa je pobežnil iz Matteottijevega procesa znani fašist Rossi. Tudi on je odnesel fašistom več dokumentov. Rossi je bil sicer pod strogim policijskim nadzorstvom, toda beg se mu je vseeno posrečil. Fašistovskim listom je prepovedano pisati o begu tajnika. Uvedena je preiskava proti policijskim uradnikom, ki niso dovolj pazili nad Rossijem.

Fašistovski zakon o fašistovskih delavskih sindikatih je bil v italijanskem separatu z navdušenjem sprejet. Zakon je utemeljeval sam Mussolini, ki je poudarjal, da je v fašistovskih sindikatih vsak štrajk nemogoč. Ena fašistovska delavska organizacija je hotela neko štrajkati, pa je bila takoj razpuščena. Fašistovski delavski sindikati so čisto v rokah vlade in vsi v teh sindikatih organizirani delavci ubogajo zahtevam vlade. Ni čuda, če je bil italijanski senat za zakon o fašistovskih sindikatih navdušen.

Kratke vesti.

Gospod Pangalos pravi, da bo trajala njegova diktatura še deset let. Nemo propheta in Patria.

Windischgrätzov grad Sarospatak bo prodan, ker je na njem intabuliran dolg v znesku pol milijona funtov. Grad bo najbrže kupila madjarska država.

Japonska torpedolovca, ki sta hotela pluti proti Tientrinu, sta bila bombardirana in kritijske trdnjave Taku ter se morala umakniti. Dva mornarja in en japonski oficir so bili ubiti.

V japonskem parlamentu je prišlo do velikanskega pretepa med vladnimi in opozicijskimi poslanci. Policija je intervenirala.

Bethlen je bil sprejet od Chamberlaina v enourni avdijenci.

Kovček v dolgo iskanimi falzifikati je bil najden v Budimpešti. Pravijo, da ga je pozabil Bethlen vzeti s seboj v Ženevo.

Prosveta.

Opereta »Grofica Marica« je doživela v Ljubljani senzacijo. Brez pevcev in deloma tudi brez pevke je bila vprizorjena in vendar ni propadla. Občudujemo skromnost naše gledališke publike, občudujemo pa tudi našo gledališko upravo, da si upa podati javnosti takšno predstavo. Čim manj pa je nudila predstava v pevskem oziru, tem bolj bogata pa je bila na raznih neokusnostih in neumnostih. V tem oziru zlasti omenjamo nezorno posiljevanje slovensčine z nekakšnim madjarskim akcentom. Tak poceni humor spada le v predmestje. Od pozitivnih strani je omeniti predvsem graciozen zbor deklek, ki so pokazale, da bi se naš gledališki obor mogel od njih dosti naučiti. Gospa Poličeva zasluži enako vse priznanje, saj je bila skoraj edina, ki je dobro igrala in pela. Končno bi omenili še balet, ki je zopet dokazal, da napreduje. Ostali igralci in igralko so se morebiti potrudili, toda samo dobra volja ne zadostuje. Omenimo naj še, da bi storil tisti nad vse hvaležno delo, kdor bi poskrbel, da bi »Grofica Marica« malo prej končala. Saj je v tekstu in v vsem dovolj stvari, ki zaslužijo, da se jih čita. V celoti: Kdor si je ogledal film »Grofica Marica«, je imel od njega najbrže več, ko pa od ljubljanskih predstav, ki so bile oznanjene kot opereta »Grofica Marica«.

Vijolinski virtuoz Karel Sancin izvaja na svojem koncertu, ki se vrši v ponedeljek, dne 15. t. m. ob 20. uri zvečer v Filharmonijski dvorani, znamenito delo najmodernejšega italijanskega komponista Ottorina Respighi. Delo nosi naslov: Gregorijanski koncert in ima tri dele. Celotna kompozicija je osnovana na podlagi raznih napevov znamenitega Gregorijanskega koral. Ta vijolinski koncert je bil komponiran leta 1921 in se na ponedeljkovem koncertu prvokrat izvaja v Ljubljani. — Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Sport.

Ker večkrat čitamo, da se bodo ti ali oni lahko-atleti pomerili v peto- ali desetboju, hočemo v naslednjem navesti, iz katerih disciplin obstojita. Da bo pregled bolj zanimiv, navedemo ob enem tudi uspehe vsestranskega najbolj izvežbanega atleta, kar se jih je dosedaj pojavilo, namreč Polindijanca Thorpeja. Te uspehe je dosegel v Stockholmu leta 1912. Sicer mu razsodišče olimpijskega rekorda ni priznalo, češ da je bil takrat profesional; toda to na stvari sami nič ne spremeni; rekord je napravljen, in še nihče ga do sedaj ni dosegel, kamoli nadkrilil.

Petoboj: skok v daljavo : 7.07 m
met kopja : 46.71 m
met diska : 35.57 m
tek na 250 m : 22.9 sek.
tek na 1500 m : 4.44 min.

V desetboju pristavimo še ime drugega zmagovalca, Wieslanderja, da bo še bolj vidna razlika, ki jo je dosegel ta fenomenalni atlet:

	Thorpe	Wieslander
tek na 100 m :	11.2 sek.	11.8 sek.
skok v daljavo :	6.79 m	6.42 m
met kroglice :	12.89 m	12.14 m
skok v višino :	1.87 m	1.75 m
tek na 400 m :	52.2 sek.	53.6 sek.
tek na 100 m staje :	15.6 sek.	17.2 sek.
met diska :	36.98 m	36.29 m
skok ob palici :	3.25 m	3.10 m
met kopja :	45.70 m	50.40 m
tek na 1500 m :	4.40.1	4.45 m

Seveda je Thorpe v posameznih vajah dosegel še veliko večje uspehe in če bi se bil specializiral, bi bil napravil gotovo več svetovnih rekordov, ki bi jih bilo težko nadkriliti. V koliko pa je Thorpe druge presegal, se vidi najbolje iz tega, da je dosegel v desetboju 8412.955 točk, Wieslander pa samo 7724.495 točk, torej za 689 točk več!

Pri drugem štartu v Newyorku je postavil Rademacher nov svetovni rekord in sicer na 100 m v prenem štihu. Preplaval je to progo v 1 : 15.8 min. in je s tem potisnil lastni rekord za 0.1 sek. Ob enem je podrl tudi ameriški rekord na 100 y v 1 : 08.6 sek. Nemci bodo štartali še v Bostonu, Detroitu, Cincinnati, Philadelphiji in Chicago. 25. aprila se vrnejo v Evropo.

Štافتni tek Dunaj - Budapešt. Ogrri namestavajo prirediti štافتni tek mestnih moštev Dunaj - Budapešt. Vršil se bo dvakrat na leto na 260 km dolgi progi Dunaj - Budapešt. Vsako moštvo bo štelo okoli 40 atletov, tako da bo tekel vsak atlet ca 6-7 km. Na Ogrskem so trdno prepričani o propagandni vrednosti teh štافتnih tekov in splošno odobravajo ta projekt.

Poravnajte naročnino!

Dnevne vesti.

NAŠE GOSPODARSTVO.

Ce bi kmet kupoval blago, ki ga pridela v obilni meri sam, bi mu gotovo dejali, da je slab gospodar.
Tak slab gospodar je naša država. Na tisoče vagonov premoga imajo naši državni premoškopi v zalogi, državne železnice pa kupujejo trboveljski premog.
Naravna posledica tega je, da so državni premoškopi pasivni, Trboveljska pa visoko aktivna. Da imajo tuji delničarji bogat dobiček, morajo imeti državni rudokopi izgubo. Izgube so torej dvojne.
Pa čeprav vse to ve, čeprav je v skupščini nastopil celo radikalni poslanec Gavrilović, bo vendar ostalo vse pri starem.
Ni čuda, če ni pri takšnem gospodarstvu nikdar zadosti davkov.

— Načrt novega kazenskega zakona je predložen narodni skupščini. Obsega 302 paragrafov. Predno pride pred plenum, ga bo pretresel seveda še zakonodajni odbor.

— Prestopanje iz srednjih v meščanske šole. Prosvetni minister je izdal odredbo, glasom katere je dovoljeno začetkom šolskega leta prestop iz srednje v meščansko šolo brez nadaljnega vsakemu učencu, ki ima v obeh predmetih, ki se poučujejo na meščanskih šolah, vsaj red »zadostno«. V nasprotnem slučaju mora položiti učenec iz predmeta, v katerem ni zadostil, izpit. Dokler ne položi izpita, se poučuje samo provizorično. Tudi med šolskim letom je dovoljen prestop, vendar pa mora predložiti učenec spričevalo, da je bil reden učenec srednje šole.

— Nov volilni red za trg. zbornico in Ljubljani. Ker smo že poročali pred dnevi v brzojavkah, je sprejel ministrijski svet novi volilni red za ljubljansko trgovsko zbornico. Uredba obsega 23 členov. Iz vsebine navajamo sledeče: Čl. 3. govori o volilnih kategorijah. Volilci vsakega odseka se dele z ozirom na davke na 4 kategorije. Vsaka kategorija voli po 4 zborniške člane in 4 namestnike. Od teh mora bivati eden stalno v Ljubljani, eden v ljubljanski, dva pa v mariborski oblasti. Aktivno volilno pravico ima trgovec, ki plača dohodnine v I. kat. 500 Din in več, v II. kat. manj kot 500 Din do 75 Din, v III. kat. pod 75 Din do 25 Din, v IV. manj kot 25 Din. V obrtnem volilnem razredu ima volilno pravico oni, ki plača v I. kat. 70 Din ali več do bodiine, v II. manj kot 70, vendar najmanj 35 Din, v III. manj kot 35, vendar najmanj 15 Din, v IV. pa manj kot 15 Din. V industrijskem odseku ima volilno pravico, kdor plača v I. kat. 6000 Din ali več dohodnine, v II. manj kot 6000, vendar najmanj 400 Din, v III. manj kot 400, a najmanj 150 Din, v IV. pa manj kot 150 Din. Volilna pravica v IV. kat. ni vezana na noben minimum letnega davka. Čl. 5. določa, da imajo ženske samo aktivno volilno pravico. Čl. 8. govori o sestavi volilne komisije, v kateri bo en zastopnik mesta Ljubljane, 6 zastopnikov iz vrst volilcev, 3 namestniki in 1 tajnik. Čl. 12. pravi, da je volilni akt javen. Volilec izroči glasovnico lahko osebno v neprozorni kuverti, ali pa jo pošlje v taki kuverti po pošti.

— Poletni vojni red na železnicah. Prometno ministrstvo obravnava s sosednimi državami glede uvedbe novega poletnega voznega reda. Doslej so se države sporazumele, da se izpremeni vojni red z 18. majem.

— Železniške legitimacije za upokojence. Prometno ministrstvo je izdalo odredbo, glasom katere je smatrati državnega uslužbenca za upokojenca od dneva upokojitve ter mu ima urad. pri katerem je služil, odvzeti železniško legitimacijo aktivnega uradnika in ga obvestiti, da si da izstavi novo železniško legitimacijo od urada, ki mu bo izplačeval pokojnino. Za potrditev legitimacije vdove državnega uslužbenca za prihodnje leto je kompetenten urad, pri katerem bo prejela vdova pokojnino.

— Zgradba novih železniških prog. Ministra Krsta Miletič in dr. Stojadinović bosta te dni konferirala o možnosti najetja inozemskega posojila za prometne investicije. V prvi vrsti gre za zgradbo novih železniških prog Trebnje—Nikšić, Beograd—Obrenovac in Priboj—Uvac.

— Uradni list št. 23 z dne 11. marca priobčuje: Izpremembe v pravilniku za poštno telegrafsko šolo; razpis o uporabljanju minimalne uvozne carinske tarife za blago iz Indije in Kanade; pogoje za carine prosti uvoz tramvajskega materiala občin; naredbo vel. župana mariborske oblasti, s katero se dovoljuje mestni občini mariborski najetje posojila 6.000.000 Din.

— Za rezervne oficirje. Opozarjamo na razpis ministrstva vojske in mornarice z dne 27. januarja 1926, Dj. br. 3525, po katerem pripada rezervnim oficirjem osnovna plača po stopnji, ki se določi na podlagi vseh let, prebitih v oficirskih činih, in ne samo oni čas, ki ga je rezervni oficir odslužil v dejanski vojaški službi. Rezervni oficirji, katerim bi se prejeli osnovne plače vzlic temu nabi neravnali krajšati, naj to javijo Udrženju rezervnih oficirjev, pododboru v Ljubljani.

— Jugoslovnski grafična razstava v Pragi. Kolegij jugoslovnskih grafikov namerava prirediti v Pragi prihodnji mesec razstavo jugoslovnske grafike. Slovenski grafiki so vabljeni, da pošljejo svoja dela do 25. t. m. na naslov prof. Šantla, Ljubljana, Tehniška srednja šola. Listi naj bodo brez okvirov ter naj bodo opremljeni s potrebnimi podatki. (Naslov, tehnika, cena.) K razstavi so pripušena tudi grafična dela v širšem pomenu besede, kakor perorisbe, risbe s svinčnikom, kreda, ogljem in akvareli. Vse brez okvira.

— Letni in živinski sejem v Zagorju ob Savi se vrši mesto dne 25. marca, ker je ta dan praznik, prihodnji dan, v petek dne 26. marca.

— Zanimanje Nemecev za Dalmacijo. Nekatera industrijska podjetja iz Ruhra kažejo v zadnjem času izredno zanimanje za dalmatinski bauxit. Po informacijah, ki so jih pre-

jeli dalmatinski gospodarski krogi, pride tokom letošnjega leta več industrijalcev iz Ruhra proučevati dalmatinske rude.

— Duhovniki prete s stavko. V Stonu na Pelješcu so imeli te dni duhovniki konferenco, na kateri so sklenili, da prično s 1. aprilom stavkati, če vprašanje njihovih dohodkov do takrat ne bo rešeno.

— Invalidska statistika. Načelnik invalidskega oddelka v Beogradu Dragoljub Novaković je izdal te dni knjigo, ki vsebuje poleg invalidskega zakona statistiko naših invalidov. Iz statistike povzamemo, da imamo 62.460 invalidov, ki imajo 43.722 žen, 131.166 otrok in 25.000 starišev, kar znaša skupaj 262.304. Rodbine v vojni ubitih in umrlih štejejo 127.930 članov. Vojnih sirot brez starišev imamo 78.231. Od prevrata do danes je izplačala država 1.848.369.652 Din invalidnin. V proračun za tekoče leto je postavljenih 450.000.000 Din. Če priletimo k invalidnini še vse druge podpore, ki so jih prejeli invalidi, od prevrata do danes, dobimo svoto 2.797.629.286 Din.

— Uradni dan zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Mariboru. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja vse zainteresirane, da se vrši prihodnji zborniški uradni dan namesto v sredo izjemoma v četrtek dne 18. marca dopoldne v uradnih prostorih trgovskega gremija (Jurčičeva ulica 8/II.) v Mariboru.

— Ali sme zdravnik neozdravljivega bolnika usmrtiti? Slavní dunajski kirurg, profesor dr. Anton Eiselsberg je imel te dni v dunajskem znanstvenem društvu predavanje o kirurgiji, v katerem se je dotaknil tudi vprašanja, če sme zdravnik okrajšati trpljenje neozdravljivega bolnika s tem, da ga brez njegove vednosti in privoljenja usmrti. Dr. Eiselsberg je vprašanje zanikal. V slučaju, da bi se dala zdravniku taka zakonita pravica, bi imelo to nedogledne posledice. Pacient bi izgubil zaupanje do zdravnika, strah da ga bo zastrupil, bi vplival tako neugodno tudi na zdravljenje bolnika, ki je ozdravljiv, da bi pomenilo to katastrofalno otežkočanje izvrševanja zdravniškega poklica.

— Razpisana mesta. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje mesto železniškega zdravnika v Radovljici. Rok za vložitve prošnji do dne 20. marca. Podrobne informacije pri sanitetnem šefu direkcije, drju. Tičarju, Ljubljana, Celovška cesta 4. — Odda se mesto pisarniškega uradnika pri oddelku stola sedmorice v Zagrebu. Prošnje je vložiti do 1. aprila pri predsedništvu stola sedmorice, oddelak B, v Zagrebu. Podrobnosti glej v zadnjem »Uradnem listu«.

— Razpisane poštne službe. Razpisane so službe poslovalcev pri poštah: Jesenice ob Savi (III/2), Poljane nad Škofjo Loko (III/2) in Št. Vid pri Ptuj (III/4).

— Čehoslovaška odlikovanja. Predsednik čehoslovaške republike Masaryk je odlikoval te dni med drugim sledeče Jugoslovane: Z redom Belega leva 4. vrste starostu JSS Engelberta Gangla, upravnika Narodnega gledališča Matija Hubada, višjega železniškega inspektorja Avgusta Ludvika, ravnatelja Rasta Pustoslemška, profesorja dr. Ivana Laha, narodnega poslanca Frana Smedoja in upravnika Nar. gledališča v Mariboru dr. Radovana Brenčiča; z redom Belega orla III. razreda kiparja Ivana Meštroviča, z redom Belega orla IV. razreda pa pisateljico Zofko Kvedrovo.

— Odvetniška zbornica v Ljubljani ima v četrtek, dne 18. marca ob 5. uri popoldne v zborniški dvorani univerze v proslavo 25letnega poslovanja zborniškega predsednika dr. Danila Majarona in zborniškega pravdnika dr. Frana Tekavčiča izredni občni zbor, istega dne ob 20. uri zvečer pa v »Kazinic« priateljski sestanek z banketom.

— Sanitetni polkovnik — vseučilišni profesor. Beograjska medicinska fakulteta je izvolila sanitetnega polkovnika dr. Tihomira Simiča za izrednega profesorja bakteriologije.

— Iz zdravniške službe. Zdravnik zavoda za socialno zaščito dece v Ljubljani dr. Dražgaš je imenovan za šefa poliklinike v Karlovcu.

— Iz učiteljske službe. Dosedanji šolski nadzornik za novomeški okraj, Davorin Matko, je upokojen. Na njegovo mesto je imenovan dosedanji upravitelj osnovne šole v Žužemberku Ivan Pirnat.

— Lekarniška vest. Magister pharm. Slavko Hočvar je dobil koncesijo za lekarno umrlega mag. pharm. Robleka v Radovljici.

— Na ljubljanski montanistiki so diplomirali za rudarske inženjere Josip Hermanko iz Maribora, Mato Kovačević iz Raiča v Slavoniji, Vekoslav Kovačević iz Osijeka in Levin Miletič iz Klanjca na Hrvaškem.

— Pegavi legar v Slavoniji. V ciganski koloniji v Čeprinju je izbruhnil pegasti legar, ki se je jel razširati sedaj tudi med prebivalstvom vasi Jovanovič. Vse obolele osebe so bile prepeljane v bolnico v Osijeku.

— Strašno neurje v Hercegovini. Po vsej Hercegovini divja že par dni strašno neurje. Sneži in dežuje hkrati. Od Mostara do Črne gore besni vihar, ki je povzročil že veliko škodo. Odnesele je številne strehe, da, celo cele koče in kmetske hiše. V višje ležečih krajih Črne gore je vsak promet nemogoč. Silen vihar odnaša cele skednje kot streljo, trga s streh opeko in ruje drevesa. Posebno veliko škodo povzroča vihar v občinah Piper, Podgorica in Danilov grad.

— Snežni meteži v južni Srbiji. V južni Srbiji so bili te dni — ter so deloma še — veliki snežni meteži. Vsled tega imajo vlaki velike zamude. Orient ekspres Solun—Beograd je imel zamude pet četr ure. Na progi Paražin—Zaječar je ustavljen ves tovarni promet. Sneg je povzročil znatno škodo.

— Epidemija gripe v Celovcu. V Celovcu grasi epidemija gripe. Ni skoro hiše, ne rodbine, ki bi ji bila prisanesla. Od članov celovške delavske bolniške blagajne je bolnih 90%.

— Močan potres v južnem Peru-u. Iz Lime poročajo, da je bil te dni v južnem delu Perua močan potres, ki je povzročil veliko škodo. Poškodovan je med drugim več železniških prog, tako da je promet v večih krajih pretrgan.

— Strup mesto seruma. Lansko leto je umrlo v badenskem domu dojenčkov šest otrok na posledicah cepjenja zoper davico. Serum je dobavil slavní seroterapevtični inštitut na Dunaju, vsled česar je bila stvar nerešljiva zagonetka. Pred par dnevi je izjavil minister dr. Resch, da je bila preiskava brez vsakega uspeha. Medtem pa je objavil znani avstrijski higijenijski profesor Grasperger, ki je preizkusil serum na 400 živalih, senzacionalno razkritje. Po njegovem mnenju ne gre za kemično razkrojitev seruma, temveč za usodepolno zamenjavo: seroterapevtični inštitut je dobavil mesto seruma strup. Sedaj se razburja avstrijska javnost najbolj radi vprašanja, če je bilo ministru — ko je podal v parlamentu na zadevno interpelacijo omejeno izjavo — izvedeniško mnenje profesorja Graspergerja znano ali ne in če mu je bilo znano, kakaj ga je ignoriral.

— Zrakoplov padel v Newyorku. Iz Newyorka (Virginija) poročajo: Ameriški vojaški zrakoplov »T. A. 5« je padel, ker je pušal plin, v morje, vendar je vseboval še dovolj plina, da se je obdržal z lahkoto nad vodo. Človeških žrtve ni bilo. Ponesrečenemu zrakoplovu je prišla na pomoč neka ladija, ki ga je vlekla v Fort Monroe.

— Aretacija nevarnega vodje roparske tolpe. Iz Prizrena poročajo, da se je posrečilo neki obmejni orožniški patrulji vjeti tik albanske meje enega najglasovitejših vodij roparskih tolp, Merida Abdala. Prijet je bil baš v trenutku, ko je stopil na naše ozemlje. Na njegovo glavo je bila razpisana nagrada 50.000 Din, ki se razdeli med orožnike.

— Roparski napad na železnici. Te dni sta kloroformirala med vožnjo blizu železniške postaje Topole v Bački dva sopotnika ravnatelja osiješkega zastopstva zavarovalne družbe »Riunione di Sicurtas«, Boralta ter ga oropala vse gotovine in vseh dragocenosti, narkar sta skočila iz vlaka. Roparja sta izsledena in aretirana. Pri njih so našli še skoraj ves plen.

— Morilka Mici Lederer priznala. Kot znano, je prošil na smrt obsojeni morilec Gustav Lederer za obnovo postopanja, češ da bo dokazal, da ni zakrivil roparskega umora, temveč da gre samo za uboj, ki ga je izvršil iz ljubosumnosti radi svoje žene. Po smrtni obsodbi sta se čudna zakonca spravila. Dopisovala sta si ljubezniva pisma, dokler ni končno Lederer svoje žene zopet briskiral. S tem je povzročil senzacionalen preokret: Njegova žena je priznala, da si je bajko o neznanem oficirju samo izmislila, da si olajša položaj, in priznala je, da je pregovorila k umoru svojega moža. S tem priznanjem pade seveda obnova postopanja zoper njenega moža v vodo.

— Velikanska goljufija. Pred porotnim sodiščem v Potsdamu se zagovarja zopet znana tatica, grafica Bothmer, ki je odsedela nedavno 3 mesečno ječo. Topot je obtožena velikanske goljufije. Izvabila je s pomočjo ponarejenega podpisa nekemu gospodu 900.000 mark.

— Skandalozna scena v praškem nočnem lokalu. Te dni je prišlo v praškem nočnem lokalu radi znane plesalke Anite Berber, ki nastopa trenutno v Pragi, do velikega škandala. Aniti Berber je prišla proti jutru z dvema spremljevalcema v bar ter jela solo plesati. Eden od gostov je zaklical: »Pleši gola!« Anita Berber je ostro replicirala, radi česar je navalil gost nanjo, hoteč jo oklofutati. Njena spremljevalca sta se zanjo zavzela in v preprič se je vmešalo tudi občinstvo. Nekateri so bili za plesalko, drugi zoper njo in tako se je razvil krvav pretep, ki je končal s tem, da so bili plesalka in njena dva spremljevalca vrženi iz lokala.

— Brezčistna tajna telefonija. Inženjer Emil Marek, ki si je, kot se čitatelji spominjajo, odsekaj svoječasno nogo ter ga dolžijo, da je storil to namenoma, da bi dobil bajno visoko zavarovalnino, je napravil te dni senzacionalno iznajdbo. Posrečilo se mu je konstruirati aparat, ki omogoča brezčistne pogovore, ne da bi jim mogla prisluškovati kaka tretja oseba. Aparat pošilja namreč vale, ki se prekinjajo in izpreminjajo 60.000 krat v sekundi. Če se iznajdba obnese, je bila zdajnja ura vseh telefonistinj, ker pri tem sistemu ni potreba nobene centrale.

— Za velikonočne praznike priporoča družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani velikonočne razglednice in sicer 2 vrsti z napisom za praznike in pa 2 novi vrsti brez napis, ki se pa porabijo ravnotako lahko za velikonočna voščila. Prosimo tozadevnih naročil od p. n. trgovcev in C. M. podružnic.

— Zahvala. Dramatični odsek vojnih invalidov Ljubljana, je vzprizoril Udrženju vojnih invalidov v Zagorju dne 7. marca 1926 igro »Tit Grom« v prid spomenika padlih Zagorčanov v svetovni vojni. Udrženje se zahvaljujejo društvu »Sokol« za brezplačno odstopitev dvorane, dalje Glasbenemu društvu za požrtvovalno sodelovanje, ter sploh vsem udeležencem, ki so karkoli prispevali v plemeniti namen organizacije.

Ljubljana

— Epidemija influence v Ljubljani. Kakor po vsej Sloveniji, grasiра že dalje časa tudi v Ljubljani epidemija influence. Gre za velik influenčni val preko vse Evrope. Bolezen je posledično vremenskih neprilic in ni nevarna. Računa se, da je obolelo v Ljubljani od novega leta do danes kakih 15 do 20 tisoč ljudi. Sicer je pa kriza že prestana ter število bolnikov zadnje dni stalno pada.

— Abortus v greznici. V neki greznici v bližini znanega Taškarjevega gozda so našli te dni kakih 7 mesecev star abortus. Mati še ni izsledena.

— Narodna železničarsko glasbeno društvo »Sloga« v Ljubljani ima dne 11. aprila 1926 svoj II. redni občni zbor, ki se vrši v društvenih prostorih Ljubljanskega dvora ob 9.

uri. Pozivljamo vse člane ter vabimo vse prijatelje našega društva, da se tega obnega zbora sigurno udeležijo. — Odbor.

Ra. novrstno

pomladanski
udi najceneje
IOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova c. 3.

IZ SEJE CELJSKEGA OBČINSKEGA SVETA DNE 11. MARCA.

Pri petkovi občinski seji se je ponovno pokazalo, da SDS prode samo s takimi predlogi, katere podpira NRS in NSS. Na drugi strani pa se vidi taktika SDS, da se hoče na vsak način in za vsako ceno vzdržati na površju in da zato sprejmejo eseslarji vse predloge opozicije za svoje. Po časopisih pa seveda pišejo, da je to delo SDS.

Občinski svet je rešil na zadnji seji več zelo važnih vprašanj, predvsem je zelo važen sklep, da proda mestna občina stavbišča na vogalu Vodnikove in Kralja Petra cesti Mestni hranilnici, Ljudski Posojilnici in Lastnemu domu, kjer bodo ti zavodi pozidali trinadstropne hiše. V pritličju bodo poslovni lokali in prvem in drugem nadstropju pa stanovanja. S pozidanjem teh hiš bi bila stanovanjska kriza v Celju skoro rešena. Hiše se morajo postaviti tekom dveh let.

Zelo važen je tudi sklep, ki se je storil na iniciativo opozicije, da se ustanovi komisija za reformo mestne uprave, ki naj preštudira mestno upravo in naj potem svoje nasvete in predloge predloži plenumu. Vse stranke razven SDS so namreč zahtevale, da se razčisti vprašanje mestne uprave. Celje je mesto s kakimi 7000 prebivalci, pa stane mestna uprava preko 1.300.000 Din. In uradniki niti niso dobro plačani razven dveh. In vendar tako veliki izdatki. V interesu mesta je, da se skuša s primerno reformo mestne uprave to postavko znižati. SDS se je vedno protivila temu upravičenemu predlogu. Ko so pa vse stranke zahtevale, da se to vprašanje spravi na dnevni red, je SDS vzela ta predlog za svojega samo da lahko po časopisju bobna in hvali svojo stranko, kako je iniciativna. Resnici na ljubo se pa mora povdariti, da je izšla iniciativa za skoro vse predloge, v kolikor se ne tičejo tekočih stvari, od drugih strank in ne od SDS. Pri seji je prišlo do več bojnih glasovanj in so ostali samostojni demokrati s svojimi predlogi v manjšini. Tudi so začeli uvidevati položaj, samo tu pa tam se je nekateri izmed njih po nepotrebnem razburil. Krono pa je dosegel vedno oficijelni govornik SDS občinski odbornik Prekoršek. Cisto po nepotrebnem se je namreč zaletel proti predlogu stavbenega referenta, da se g. veletrgovcu Stermecki-ju dovoli, da pozida pri svoji sedaj enonadstropni trgovski hiši drugo nadstropje. Celu dvakrat je govoril, da se temu predlogu ne ugoditi, češ da ni v skladu z regulacijskim načrtom. Pozabil pa je, da je bil ta predlog že pred letom odglasovan, seveda tudi z njegovim glasom. G. Stermecki pa tedaj ni zidal in je moral na novo prositi in je bil sedaj seveda g. Prekoršek proti, ker je g. Stermecki pač predsednik krajevne organizacije NRS. G. Prekoršek je sicer izjavil, da ga ne vodi pri tem noben političen motiv, toda občinski svet si je ustvaril svojo sodbo. Seveda je bil predlog kljub prizadevanja g. Prekorška sprejet in se g. Prekoršku ni posrečilo pridobiti za svoj predlog niti vseh odbornikov SDS. Vsi drugi klubi so seveda odklonil novo stališče g. Prekorškega, da hišni posestnik ne bi smel zidati na svoji hiši še eno nadstropje, posebno ker bodo ogel Kralja Peara ceste in Prešernova ulica s tem samo pridobil, ker so vse druge hiše dvonadstropne. Lepo ga je zafkrnil tudi socialist Koren, ki je pozval vse hišne posestnike, da zidajo vsi hišni posestniki še eno nadstropje, da se bo odpomoglo stanovanjski bedi in pa zaposlilo vsaj nekaj brezposelnih. Pa seveda na take stvari g. Prekoršek ne misli, ker ni brez posla in ima udobno stanovanje v javni bolnici, njemu gre samo regulacijski načrt po glavi. Da smo obsirneje napisali o zadržanju g. Prekorškega je bilo nujno potrebno, da javnost spozna njegove nazore o stanovanjski bedi. K seji se še povrnemo.

Celjski demokrati — imuni zoper mras in influence. Jutrovski dopisnik iz Celja se v sobotni številki huduje, ker meščanska šola dne 11. marca zaradi nezakurjenih šolskih sob ni imela pouka, dočim so baje v gimnaziji istega dne odpirali okna vsled vročine. Konstatiramo:
1. Dne 11. marca je kazal toplomer zjutraj 0 stopinj na prostem in 6 stopinj v sobah.
2. Izredno veliko učencev je baš sedaj zbolelo za influence (tudi v tuk. gimnaziji) in to največ zaradi prehlajenja. (Primerjaj tudi članek »Razsajanje influence« v isti številki »Jutra« str. 6.)
3. Mesto celjsko oskrbuje dve šoli s premogom: osnovno in meščansko. Dočim je navedenega dne bila osnovna šola topla zakurjena, je na meščanski šoli zmanjkalo premoga.

Ako dopisniku res ne da žilica drugače, naj pošle pravega »grešnika« (pa magari da je SDS-ar), ki je zakrivil nered v nabavi kuriva, in naj vanj usmeri svoje puščice!

Dopisi.

Is Kamnika. V četrtek, dne 18. t. m. se vrši v Kamniku v dvorani Narodne čitalnice ob 8. uri zvečer občni zbor podružnice Jugoslovnske Maticе. Po občnem zboru bo predaval g. dr. Val. Rožič iz Ljubljane o pomenu Jadranskega morja za našo državo. Odbor podružnice vabi vse člane in vse prijatelje društva, da se v čim večjem številu udeležijo zbora in predavanja.

O POMENU INDUSTRIJE V MLADIH DRŽAVAH.

V soboto, 13. t. m. je v društvu »Soča« predaval o gornjem predmetu dr. Böhm, direktor Trgovske akademije.

Včer je otvoril društveni blagajnik gosp. Svilič s krasnim in globokim, a vkljub temu kratkim pozdravom na g. predavatelja, ki je bil tako prijeten, da je že četrtič prišel v »Sočo« predavati.

Dr. Böhm izjavi nato uvodoma, da je okvir današnjega večera mnogo prekratek, da bi mogel v popolnem obsegu izvesti svojo nalogo. Nato pa pada v kratkih obrisih splošno zgodovino industrije, ki se je začela z uvedbo parnega stroja. Industrije se je pojavila najprej na Angleškem. Anglija je dolga leta obvladovala ves svetovni industrijski trg.

Nastanek industrije je povzročil tudi popolno pregrupacijo socialnih slojev. Pojavili so se novi razredi, zgoraj razred velekapitalistov, spodaj pa razred meznih delavcev, takozvani 4. stan. Ze zgodaj so se pojavila stremjenja, da se industrija osvobodi slehernega vpliva s strani držav, občin, javnih korporacij itd. Pojavil se je liberalizem, njegova glavna zastopnika pa sta Adam Smith in David Ricardo. Gospodarska svoboda, ki jo je liberalizem priboril industriji, je povzročila ogromen razmah angleške industrije, tako, da je bila za dolgo časa vsaka konkurenca neangleške industrije izključena.

V Nemčiji so se nauki očeta nacionalnega industrijskega sistema Friedricha Liezta uveljavili šele celih 30 let po njegovi smrti. Po letu 1870 se prične živahno industrijsko gibanje v raznih državah na kontinentu, zlasti v Nemčiji. Načela neomerkantilizma so zahtevala zaščitne carine in pod njihovim vplivom je nastala industrija v kontinentalnih državah.

Gospodarska politika nove Nemčije, Itali-

je, Francije itd. se da izraziti v treh besedah: neomerkantilizem, autarkija, imperializem!

Stremjenje za autarkijo ali za popolno samozadostljivost vsake države na surovinah in produktih, je tudi glavni vzrok kolonialne politike koncem 19. stol. Tedaj so si velevlasti razdelile zadnje preostanke še neokupiranega ozemlja.

Poleg autarhije se je pojavila tudi politika »odprtih vrat«, to je gospodarska politika, ki si je skušala osigurati izhodišča za nakup in prodajo blaga.

Autarkični neomerkantilizem je prinesel s seboj tudi novo merilo gospodarske moči kake države, to je trgovsko in plačilno bilanco.

Za dokaz blagostanja v državi velja aktivna plačilna bilanca, katere glavni faktor pa je zopet aktivna trgovska bilanca.

V plačilni bilanci Italije, Švice itd. je posebno važna postavka tujskega prometa, v Italiji pa tudi postavka izseljenišva.

Da je trgovska bilanca aktivna je potrebna tudi industrija. Zaščitne carine so tudi dvignile Zjedinjene države, Japonsko, Nemčijo — med industrijske države.

Industrijski proizvodi napravijo državo neodvisno od drugih. Treba je pospeševati lastne tvornice v vsaki državi. Kot brezpogojni imperativ pa mora veljati, da vsaka država izdeluje vse potrebno strelivo in orožje izključno doma. Da je nujno potrebno domačo industrijo v nekaterih mladih državah favorizirati, tega vodeči duhovi najbrže ne vedo!

Vse države, celo samo polodvisne kot Avstralija, Kanada, stremijo, da se industrialno osamosvojijo. Ta emancipacija rodi gospodarsko neodvisnost, gospodarski dvig in dvigne prebivalstvo na višji nivo kulture. Industrijska država je bogata, agrarne države pa so prezadolžene.

Z industrializacijo države so zvezane tudi

njene slabe strani, predvsem socialna vprašanja četrtega stanu, ki se pojavijo v zelo ostri obliki. Res je tudi, da industrija nekoliko neugodno vpliva na klimo. Vendar politika vsake države stremi za čim večjim razvojem industrije. Celo Kitajska se je otresla starih predsodkov in gradi tvornice. S koncesijami, subvencijami in davčnimi olajšavami grede države lastnim industrijam na roko. Kot blaznost pa se sliši, če kaka država razvoj lastne industrije ovira, ali jo skuša celo uničiti pod nekaterimi iz bujne fantazije vzetimi vzroki. Tako uničevanje industrije je predvsem protisocialno, ker jemlje mnogim možnost zaslužka.

Če bomo dali v naši državi prebivalstvu možnost do dela in zaslužka, ne bo naša kraljevina zadostovala samo za 12 milijonov, nego za trikrat toliko.

V imenu »Soče«, se je dr. Böhm za njegovo izbrano predavanje zahvalil z naravnost pesniškimi besedami prof. Zgrabljič. »Soča« pa so predavatelju burno aplavdirali.

Gospodarstvo.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Dne 12. t. m. se je vršila bilančna seja upravnega sveta banke, na kateri je bila odobrena bilanca za XXV. poslovno leto 1925. Bilanca izkazuje v splošnem napredovanje v poslovanju in se je povečal znatno skupni promet, ki presega 31 milijard dinarjev. Vloge so narasle za 60.000.000 dinarjev na skupno 213 milijonov dinarjev. Posebno se je povečala davčna postavka, ki znaša skoro 6 milijonov dinarjev in presega ono v letu 1924 za preko 1½ milijon dinarjev. Izkazani čisti dobiček za poslovno leto 1925 znaša 7.007.385,58 Din. V očigled gospodarski krizi, v kateri se nahajamo, je

upravni svet sklenil, predlagati obnemu zboru, ki se vrši 10. aprila t. l. ob 15. uri v palači banke v Ljubljani, izplačilo 10% dividende v znesku 15 Din na delnico (lani 12% ozir. 18 Din), dotirati rezerve z 1.350.000 Din in prenesti po odbitku statutarnih dotacij in običajnih nagrad ostanek 196.297,76 Din na novi račun.

× **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 20. marca t. l. ponudbe za dobavo 100 m³ plohov za pode; do 28. marca t. l. za dobavo 100 kg kamene soli; do 26. marca t. l. pa za pavšalno popravilo inv. pisalnih strojev za območje direkcije državnih železnic Ljubljana. — Prometni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 22. marca t. l. ponudbe za dobavo jermen. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 1. aprila t. l. ponudbe za dobavo 2 bal bombaža za čiščenje in 1 bale očiščenih krp. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. marca t. l. pri Stalni vojni bolnici v Ljubljani glede dobave živil (telečje meso, mleko, vino, žemlje) za čas od 1. aprila do konca junija 1926; dne 15. marca t. l. tudi glede dobave živil (svinjska mast, pšenična moka, suhe sljive, riž, pšenični zdrob, fižol, ješprenjek, makarone, kristalni sladkor, pražena kava, vinski kis). Dne 30. marca t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 15.760 kg raznega olja (strojno, cilindri, redko in gosto olje za dizel motor). — Dne 8.š aprila t. l. pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 6000 ton angleškega premoga; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 75.000 m platna iz kopolje; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave maslinih plošč.

Jack London:

Morski vrag.

Te besede je podkrepil s tem, da je pograbil kotel vrele vode. Ob taki grožnji so se mornarji umaknili. To je bilo za Mugridga nekaka zmaga, ki mu je omogočila, da je malo volnejše klonil pod mojo zmago, ki sem si jo priboril nad njim, dasi je seveda bil preveč obziren, da bi bil poskusil odgnati še lovce.

»Ze vidim, kakšen konec bo imel naš kuhar,« sem slišal reči Dimača Hornerju.

»Prav imaš,« se je glasil odgovor. »Klada bo odslej vodil kuhinjo, kuhar mu bo pa pomagal.«

Mugridge ga je slišal in se je hitro ozrl po meni; jaz pa nisem na noben način pokazal, da sem bil slišal razgovor. Nisem bil mislil, da je bila moja zmaga tako dalekosežna in popolna; sklenil pa sem, da ne dam iz rok, kar sem si bil priboril. Dimačevo prerokovanje se je tekom časa uresničilo. Kuhar je postal bolj ponižen in voljan kot sam Wolf Larsen. Obvladal sem ga; nisem mu več rekel gospod, nisem več pomival mastne posode, niti lupil krompirja. Opravljal sem svoje delo, samo svoje delo in to kadar in kakor se mi je videlo primerno. Nosil sem tudi nož po mornarski navadi v nožnici okoli pasu in kazal napram Mugridgu vedno vedenje, ki je sestojalo v enakih delih iz obvladovanja, žaljenja in preziranja.

Deseto poglavje.

Moje ožje znanje z Wolfom Larsenom narašča — ako se sme s to besedo označiti ono razmerje, ki vlada med gospodarjem in hlapcem, ali še boljše med kraljem in njegovim šaljivcem. Jaz sem mu zgolj igrača in on me ne ceni več kot otrok svojo igračo. Moj posel je zabavati ga in dokler ga zabavam, gre vse dobro. Čim pa se začne dolgočasiti ali čim se ga poloti slaba volja, sem takoj pregnan od mize v kabini v kuhinjo, vendar sem hkratu srečen, da sem utekel živ in s celimi udi.

Počasi spoznavam samotnost tega človeka. Ni človeka na krovu, ki ga ne bi sovražil ali se ga bal; enako ni žive duše, katere ne bi on zaničeval. Kot vse kaže, ga razjeda strašanska sila, ki je v njem in ki po vsej priliki nikdar ni našla primernega izraza v delih. Takšen je kakršen bi bil Lucifer, če bi bil le-ta pregnan v družbo duhov brez duše.

Ta samotnost je že sama po sebi slaba, ki je še hušja, ker ga tlačí melanholičnost njegovega naroda. Sedaj ko ga poznam, vse jasneje razumevam stare skandinavske mite. Belokoži, svetlolasi divjaki, ki so ustvarili tisti strašni panteon, so bili iz iste korenine kot on. O lahkoživosti smeh ljubečih Latincev ni pri njem niti sledu. Kadar se smeje, se smeje iz nekega razpoloženja, ki ni drugega kot divje. Smeje pa se redko; prečesto je otožen. In ta otožnost je tako glo-

boška, kot korenine njegovega naroda. Plemenska dedščina je, otožnost, ki je naredila njegov narod trezno misleč, čistega življenja in fanatično moralen.

Glavni izvor te prvotne otožnosti je bistveno bila vera. Toda Wolf Larsen vere ne pozna. Njegov brutalni materializem je ne pripušča. Zaradi tega mu ne preotsaja drugega kot da je kakor od zlodja, kadar ga prime slaba volja. Da ne bi bil tako strašen človek, bi ga včasih pomiloval, kakor n. pr. pred tremi dnevi, ko sem bil šel v njegovo sobo, da mu napolnim vodno steklenico; nepričakovano sem nameril nanj. Glavo je držal v rokah in rame so se mu krčevito digale kot bi bil ihtel. Videti je bilo, da ga tlačí neka mogočna žalost. Ko sem natihem odšel, sem ga slišal stokati: »Bog! Bog! Bog!« To ne, da bi bil klical Boga. Bilo je zgolj neko vzklikanje brez pomena, a prihajalo mu je iz duše.

Pri obedu je prosil lovce, naj mu povedo kako zdravilo zoper glavobol, in zvečer je bil malone slep in se je majal po kabini, dasi je bil tak hrust.

»Vse svoje žive dni nisem bil bolan, Klada,« je dejal, ko sem ga spremljal v njegovo sobo. »Tudi glava me nikdar ni bolela, razen takrat, ko se mi je glava celila, ki mi jo je bil razčesnil vitel za sidro.«

Ta glavobol, ki mu je jemal vid, je trajal tri dni. Larsen je trpel, kot bi trpele divje živali, brez tožbe, brez sočutja, popolnoma sam.

Srajce, promenadne bele in barvaste, **ovratnike**

vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potreščine, svilene trakove, čipke in vezenino. Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Žito, moka, koruza

na debelo na debelo najceneje pri Žitnem zavodu v Ljubljani tel. 243.

Mali oglasi:

Stekleno

strebno opeko imajo stalno v zalogi Zdruzene opekarne d. d. Ljubljani.

Absolvent trg. tečaj

išče službe pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. — Ponudbe prosil na upravo lista pod »Dobra moč«.

Imam

za prodati ves tisoč smrekovih sadik velikost od 10 do 30 cm. Cena od 100 kosov do 1000 je par 65, od 1000 do 10.000 kosov je cena par 35.

PREMOG - ČEBIN

Št. Va ulica 1 II. - Telefon 56.

Mlad zakonski par

brez otrok išče meblirano sobo, po možnosti v bližini dolenskega koldvora, za takoj. Ponudbe na upravo lista pod »Takoj 19«.

V restavraciji pod „SKALCO“, Mestni trg 11, vsako sredo, soboto in nedeljo od 20. do 24. ure zvečer

koncert.

Zajutrkovalni koncert v nedeljo od 9. do 13. ure. Na razpolago topla in mrzla jedila; pristna vinska kapljica, ter razna brezalkoholna pijača. Hitra in točna postrežba.

Za mnogoštevilni obisk se priporoča

JOSIP URAN, restavrateur.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta šte. 1a, II. nadstropje.

Kupi se

vsako količino jelovih ali smrekovih pol-moralov v delolini 35/70 mm in 4 m. — Obvezne ponudbe na upravo lista pod »Benetke«.

Ia Trapist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg pošilja po železnici in pošti Mlekarna in sirarna Josip Dvorni, Badnjevina (Slavonija).

Naročajte in širite, NARODNI DNEVNIK!